

Kultūras ministrija

Bibliotekārs/e un medijpratība

Ekspertu diskusija: Bibliotēku un bibliotekāru iespējas un loma medijpratības veicināšanā Latvijā

Mediju politikas nodaļas eksperte
Dr.sc.comm. Klinta Ločmele

2017.gada 17.oktobrī
Latvijas Nacionālā bibliotēka

Kultūras ministrija

Reklāma vs. realitāte

ADVERTISEMENTS

ACTUAL BURGER

- MOST ATTRACTIVE ANGLE
- WITH CHEESE
- SLIGHTLY FLUFFED UP

Kultūras ministrija

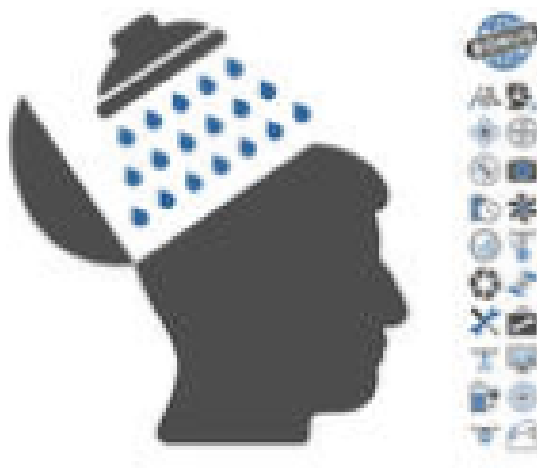
Studentiem ir grūtības nošķirt reklāmu no ziņu materiāliem

[November 2016 study by the Stanford
History Education Group](#)

Kultūras ministrija

Informācijas vides pārmaiņas

Kultūras ministrija

Daži no maldinošo ziņu tipiem

Avots: www.eavi.eu (EAVI: Media literacy for citizenship)

Propaganda – pie emocijām apelējošs saturs, kas veidots politisku mērķu sasniegšanai, kā arī lai mainītu attieksmes, vērtības un zināšanas.

Ziņas – klikšķu vācējas – tendētas uz sensacionāliem virsrakstiem, radītas, lai panāktu lielāku klikšķu skaitu un līdz ar to – ienākumus.

Pseidozinātne – informācija par brīnumlīdzekļiem, piemēram, veselības uzlabošanai, apgalvojumi, kas noliedz visu līdz šim zinātniskos pētījumos pierādīto.

Kultūras ministrija

Fighting Fake News

How libraries can lead the way on media literacy

By [Marcus Banks](#) | December 27, 2016

- <https://americanlibrariesmagazine.org/2016/12/27/fighting-fake-news/>

Kultūras ministrija

2 Comments

Image for representational purpose only

London: If you want to speed up your metabolism, then start consuming Gin. A new study study has found that Gin enhances your body's ability to burn calories for an hour after you finish the drink.

Researchers from the University of Sigulda in Latvia said, Gin is made from antioxidant-rich juniper berries which is good for your metabolism and in fact, the mice who were fed regular doses of the spirit, saw a 17 percent increase in their metabolic rate.

Kultūras ministrija

“Delfi” publikācija:

ASV interneta gigants “Google” ir atradis liecības, ka Krievijas aģenti tīmekļa reklāmās ar mērķi ietekmēt 2016. gada ASV prezidenta vēlēšanas tērējuši desmitiem tūkstošus dolāru, ziņo laikraksts “The Washington Post”.

<http://www.delfi.lv/news/arzemes/asv-velesanu-ietekmesana-google-reklamas-krievija-terejusi-desmitiem-tukstosus.d?id=49321537>

Dezinformējošās reklāmas izplatītas “Google” produktos, tostarp video krātuvē “Youtube” un e-pastu sistēmā “Gmail”, atklāja medija avoti. Taču šīs reklāmas, domājams, nav nākušas no tiem pašiem ar Kremli saistītajiem avotiem, kas ar reklāmām centušies ietekmēt ASV vēlēšanu rezultātus sociālajā tīklā “Facebook”.

Kultūras ministrija

Mūsu smadzenēm patīk viltus ziņas

- Mēs labāk atceramies pirmo stāstu par kādu tēmu neatkarīgi no tā, vai tas ir patiess vai viltus (pat ja pēc tam seko tā atspēkojums)
- Turpmākie centieni atspēkot viltus ziņas var tikai nostiprināt nepatiesu informāciju
- Humors labāk paliek atmiņā

Kultūras ministrija

Kultūras ministrija

Bibliotēka – iespēja pārkāpt pāri informācijas burbulim

Kultūras ministrija

Navigating Fake News

How librarians can help students find the truth

By [Phil Morehart](#) | June 25, 2017

Fighting Fake News

How libraries can lead the way on media literacy

By [Marcus Banks](#) | December 27, 2016

Americanlibrariesmagazine.org

Kultūras ministrija

IFLA

The International Federation of Library Associations and Institutions

HOW TO SPOT FAKE NEWS

- CONSIDER THE SOURCE**
Click away from the story to investigate the site, its mission and its contact info.
- READ BEYOND**
Headlines can be outrageous in an effort to get clicks. What's the whole story?
- CHECK THE AUTHOR**
Do a quick search on the author. Are they credible? Are they real?
- SUPPORTING SOURCES?**
Click on those links. Determine if the info given actually supports the story.
- CHECK THE DATE**
Reposting old news stories doesn't mean they're relevant to current events.
- IS IT A JOKE?**
If it is too outlandish, it might be satire. Research the site and author to be sure.
- CHECK YOUR BIASES**
Consider if your own beliefs could affect your judgement.
- ASK THE EXPERTS**
Ask a librarian, or consult a fact-checking site.

IFLA
International Federation of Library Associations and Institutions

Kultūras ministrija

Indiana University East Campus Library

<http://iue.libguides.com/fakenews/index>

How do you know?

What makes a news story fake?

1. You can't verify its claims

A fake news article may or may not have links in it tracing its sources; if it does, these links may not lead to articles outside of the site's domain or may not contain information pertinent to the article topic.

2. Fake news appeals to emotion

Fake news plays on your feelings - it makes you angry or happy or scared. This is to ensure you won't do anything as pesky as fact-checking.

3. Authors usually aren't experts

Most authors aren't even journalists, but paid trolls.

4. It can't be found anywhere else

If you look up the main idea of a fake news article, you might not find any other news outlet (real or not) reporting on the issue.

5. Fake news comes from fake sites

Did your article come from abcnews.com.co? Or Realnewsrightnow.com? These and a host of other URLs are fake news sites.

What kinds of fake news exist?

There are four broad categories of fake news, according to media professor Melissa Zimdars of Merrimack College.

CATEGORY 1: Fake, false, or regularly misleading websites that are shared

Fact-Checking: The Facts

How to Fact-Check Like a Pro

Sick and tired of seeing misinformation? Never know who or what to trust? Can't figure out if what you've heard is true? Feel duped? Want better tools to sort truth from fiction? Here's a quick guide to sorting out facts, weighing information and being knowledgeable online and off.

Certificate

Check Credentials

Is the author specialized in the field that the article is concerned with? Does s/he currently work in that field? Check LinkedIn or do a quick Google search to see if the author can speak about the subject with authority and accuracy.

Look for Bias

Does the article seem to lean toward a particular point of view? Does it link to sites, files or images that seem to skew left or right? Biased articles may not be giving you the whole story.

Kultūras ministrija

Home Catalogue Programs & Events Contact About My Library Donate My Account

Catalogue Website

Life

Research

Staff Picks

Kids

Teens

Staff Blog

Media specialists in our midst

Come and celebrate Canada's 150th birthday by coming out to the **My Canadian Life 2017** speakers series to see and hear three well-known local media artists from different media venues.

[Read More](#)

ARCHIVES

SUBSCRIBE

Home / Research / Media Literacy

Media Literacy Week

[Media Literacy Week](#)

[Online Privacy](#)

Media Literacy Week

London Public Library seeks to support the development of Media Literacy skills by highlighting National Media Literacy Week in November.

The week supports young people in developing critical thinking skills to engage media as active and informed digital citizens. For more information see: www.medialiteracyweek.ca.

6 Challenges & Tips for Teens

Online fraud

It's easy to be taken in by people online who promise more than they intend to deliver. You can see a complete list of online frauds at the

New Items

The art of invisibility : the world's most famo...
Author: Mitnick, Kevin D.

[◀ BACK](#)

[NEXT ▶](#)

SEE ALL NEW ITEMS

[ALA Press Releases](#)

[ALA Social Media Channels](#)

[Press Center](#)

[Press Credential Guidelines](#)

[Press Kits](#)

[State of America's Libraries Report 2017](#)

[State of America's Libraries Report Archive](#)

[Submit News Items to ALA](#)

[Op-eds](#)

[Recent Media Coverage](#)

[Member Tools](#)

Share this page:

[Send via email](#)

[Print](#) [Cite](#)

Apply now for Media Literacy @ Your Library opportunity for public libraries

Tue, 08/01/2017

Contact:

Sarah Ostman
Communications Manager
ALA Public Programs Office
312-280-5061
sostman@ala.org

CHICAGO — The American Library Association (ALA), in collaboration with the Center for News Literacy at Stony Brook University, invites public libraries to apply for *Media Literacy @ Your Library*, a pilot program that will train library workers to help their adult patrons become better news consumers.

In this six-month learning and prototyping project, ALA and the Center for News Literacy will work with teams from five public libraries to adapt existing media literacy training materials to serve the needs of public librarians and the communities they serve.

The cohort teams will attend an in-person training and use their skills to conduct related adult public programs in their communities. Team members will also provide feedback on the training and serve as advisers to, and beta testers for, the development of a corresponding web-based curriculum for the library field.

[Read the guidelines for Media Literacy @ Your Library](#) or [apply online to be part of the cohort](#). Applications must be received by Sept. 11, 2017.

Selected libraries will receive:

- An intensive six-month experience that will include training and support for a three-person library team to develop and implement media literacy programming for adult patrons.
- \$1,500 for program-related expenses, such as travel, promotion and public programming costs.
- In-person media literacy workshop training, to be held on Thursday, Oct. 19, 2017, in Chicago.
- Two nights' hotel lodging and some meals at the in-person workshop for three library representatives. (Note that travel costs to Chicago are at the library's expense or must be paid from the \$1,500 stipend.)
- Communications support, access to a community of practice, and technical and programming support.

Media Literacy @ Your Library is supported by the John S. and James L. Knight Foundation, the Democracy Fund and the Rita Allen Foundation. The project is administered by ALA's Public Programs Office.

[Subscribe](#)

Download Images
(Click for full-size)

Kultūras ministrija

Zviedrijas pieredze

Kultūras ministrija

Aizsargāt vs. spēcināt

Kultūras ministrija

Situācija Latvijā

Kultūras ministrija

Mediju politikas rīcības virzieni

1. Mediju vides daudzveidība
2. Mediju vides kvalitāte un atbildīgums
3. Mediju nozares profesionāļu izglītība
4. **Medijpratība**
5. Mediju vides drošumspēja

Mediju politikas pamatnostādnes
2016.-2020.gadam un to īstenošanas plāns

Kultūras ministrija

Mediju politikas pamatnostādņu plānā pasākumi attiecībā uz bibliotekāriem

4.2. Uzlabot sabiedrības zināšanas mediju <u>pratībā</u>							
4.2.1.	Izglītēt mediju <u>pratībā</u> mediju lietotājus no dažādām sabiedrības grupām.	Vairota sabiedrības zināšanas mediju <u>pratībā</u> – mediju lietotāji iepazīstināti ne tikai ar informācijas meklēšanas iespējām, bet arī ar tās satura un kvalitātes izvērtēšanu.	Vismaz 4800 mediju <u>pratībā</u> izglītoto Latvijas Nacionālās bibliotēkas lietotāju skaits LNB Uzziņu un informācijas centrā:	KM	LNB, LŽA	Sākot ar 2017.gada 1.pusgadu	Piešķirtā budžeta ietvaros, <u>euro</u> 2017–1120 ²⁸
4.2.2.	Izglītēt mediju <u>pratībā</u> mentorus mediju <u>pratības</u> apguvei ārpus skolām.	Mediju <u>pratības</u> tēmā izglītoti bibliotekāri, kuri saskaņā ar pētījuma rezultātiem, ²⁹ ir vieni no <u>mentoriem</u> , kas bērniem un jauniešiem sniedz informāciju par internetu un medijiem.	Vismaz 180 mediju <u>pratībā</u> izglītoto publisko bibliotēku bibliotekāru skaits. 2017: ≥45 2018: ≥45 2019: ≥45 2020: ≥45	KM	LNB, LU SZF	Sākot ar 2017.gada 1.pusgadu	Piešķirtā budžeta ietvaros, <u>euro</u> 2017–4155 ³⁰ 2018–2520 2019–2520 Nepieciešami papildu līdzekļi, <u>euro</u> 2020–2520

Kultūras ministrija

Pētījums par Latvijas iedzīvotāju medijpratību 2017

Kultūras ministrija

Par pētījumu

- Veica tirgus un sociālo pētījumu aģentūra "Latvijas Fakti", kas uzvarēja KM š.g. aprīlī izsludinātajā iepirkumu konkursā.
- 2017.gada jūnijā aptaujāti **1082** Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 15 līdz 74 gadiem

Plašāk:

- Pilns pētījuma rezultātu apkopojums:
<http://ejuz.lv/medijpratibaspetijums>
- Lakonisks apkopojums uz 2 lapām:
<https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/jaunumi/petijums-puse-latvijas-iedzivotaju-nevar-lepoties-ar-augstu-medijpratibu-813>

Kultūras ministrija

Puse LV iedzīvotāju uzskata- ja kādu informāciju publicē/pārraida mediji, tad tā ir patiesa

Mediji kā pasaules spogulis

Kultūras ministrija

Tikai 40% LV iedzīvotāju
apgalvo, ka spēj atpazīt
uzticamu informāciju no
tendenciozas un safabricētas.

Ņemot vērā, ka pastāv vairāki
maldinošo ziņu veidi, tas ir
salīdzinoši zems cipars.

Kultūras ministrija

26% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka interneta meklēšanas programmu, piemēram, Goole, Bing vai citu, **pirmie piedāvātie rezultāti ir visuzticamākie.**

Nereti kā pirmās tiek piedāvātas reklāmas un sponsorētās saites.

Kultūras ministrija

Cilvēkiem ar zemu izglītību (pamata) ir zemāki medijpratības rādītāji

• Jo zemāka respondenta izglītība, jo vairāk tic sociālajos medijos atrodamajai informācijai

- 62% - ar pamata izglītību
- 26% - ar augstāko izglītību

• Apgalvojumam, ka interneta meklētāju programmas kā pirmos parāda uzticamākos rezultātus, piekrīt

- 43% respondentu ar pamata izglītību
- 22% ar augstāko izglītību

Kultūras ministrija

Plānotie KM pasākumi Latvijas iedzīvotāju medijpratības sekmēšanai

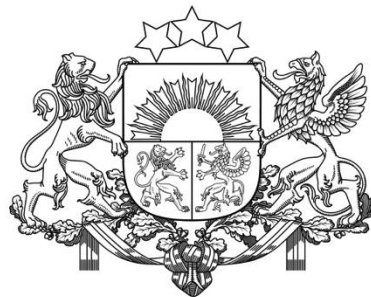

Kultūras ministrija

Izaicinājumi bibliotēkām medijpratības veicināšanai

- Medijpratības "atpazīšana" savā ikdienas darbā
- Jaunu darba metožu meklējumi, lai sekmētu bibliotēkas apmeklētāju medijpratību
- Bibliotekāru medijpratības veicināšana
- Padziļinātas daudzlīmeņu sadarbības attīstīšana (tostarp, ar mediju nozari, izglītības iestādēm)
- Zināšanu apmaiņa un izplatīšana
- **Joprojām – profesionālās pašidentitātes pārpozicionēšana**

Kultūras ministrija

Paldies par uzmanību!

Klinta.Locmele@km.gov.lv